

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**РОЗВИТОК СТАТИСТИКИ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ
В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ ТА ГЛОБАЛЬНИХ
ЗРУШЕНЬ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Головне управління статистики в Одеській області;
Департаменту надання адміністративних послуг Одеської міської ради;

ПАТ АБ “ Південний” ;

ПуАТ «КБ «Акордбанк»;

Національний університет «Одеська політехніка»;

Одеський національний економічний університет;

Черкаський державний технологічний університет;

Національний університет «Одеська морська академія»;

Державна установа «Інститут ринку і економіко-екологічних
досліджень НАН України»;

Одеський національний університет імені І. І.Мечнікова

**РОЗВИТОК СТАТИСТИКИ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ В УМОВАХ
ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ГЛОБАЛЬНИХ
ЗРУШЕНЬ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

Матеріали

*Всеукраїнської науково-практичної конференції
студентів та молодих вчених*

Міжнародний гуманітарний університет (Одеса)

22 травня 2024 року

Tallinn
Teadmus

2024

УДК 311.21:33 (477)(063)

Р 64

Головний редактор збірника матеріалів конференції:

Рассадникова Світлана Іванівна, к.е.н., доцент, с.н.с., доцент кафедри економіки і міжнародних економічних відносин, Міжнародний гуманітарний університет.

Наукові рецензенти:

Степанов Вячеслав Миколаевич - головний наук. співр., д.е.н., професор Державної установи «Інститут ринку і економіко-екологічних досліджень НАН України»;

Гонта Олена Іванівна - д.е.н., професор, професор кафедри туризму Національний університет «Чернігівська політехніка».

Розвиток статистики бізнес-процесів в умовах інформаційно-комунікаційних технологій та глобальних зрушень: проблеми та перспективи: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених /за загальною редакцією Рассадникової С.І. Міжнародний гуманітарний університет, Одеса, 22 травня 2024 року. Tallinn: Teadmus, 2024. 194 с.

ISBN 978-9916-752-02-9

Анотація: Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених «Розвиток статистики бізнес-процесів в умовах інформаційно-комунікаційних технологій та глобальних зрушень: проблеми та перспективи» (Міжнародний гуманітарний університет, Одеса) містить тези виступів учасників, у яких висвітлено теоретико-практичні та соціально-економічні аспекти розвитку статистики бізнес-процесів в економіці.

Ключові слова: статистика, бізнес-процеси, інформаційно-комунікаційні технології, перспективи розвитку, глобальні зрушення, існуючі проблеми.

Abstract: The collection of materials of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference of Students and Young Scientists "Development of Business Process Statistics in the Conditions of Information and Communication Technologies and Global Shifts: Problems and Prospects" (International Humanitarian University, Odesa) contains abstracts of participants' speeches, which highlight theoretical and practical and socio-economic aspects of the development of statistics of business processes in the economy.

Keywords: statistics, business processes, information and communication technologies, existing problems, development prospects, global shifts.

ISBN 978-9916-752-02-9

© Міжнародний гуманітарний університет, 2024

ПДВ, недосконале законодавство та технічні проблеми електронного адміністрування створюють значні перешкоди для ефективного оподаткування.

Для вирішення цих проблем необхідні комплексні реформи, спрямовані на спрощення процедур адміністрування ПДВ, посилення боротьби з податковими зловживаннями, скорочення затримок бюджетного відшкодування податку, вдосконалення законодавчої бази та модернізацію електронних систем оподаткування. Лише за умови вжиття таких заходів та координації зусиль усіх зацікавлених сторін можна забезпечити ефективне адміністрування ПДВ, що сприятиме підвищенню конкурентоспроможності українського бізнесу, створенню сприятливого інвестиційного клімату та зміцненню фінансової стабільності держави.

Список використаної літератури:

1. Податок на додану вартість. *Державна податкова служба України* : веб-сайт. URL : <https://tax.gov.ua/nk/rozdil-v--podatok-na-dodanu-vartist/> (Дата звернення: 11.04.2024)

2. Податковий Кодекс України : Кодекс України від 02.12.2010. № 2755-VI / Верховна Рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (Дата звернення: 11.04.2024)

3. Онищенко В. П. Бюджетне відшкодування ПДВ 2023. *Головбух* : веб-сайт. 2023. URL : <https://buhplatforma.com.ua/article/7660-vdshkoduvannya-pdv-2020> (Дата звернення: 12.04.2024)

УДК 336.2

Газовська К.В.

здобувач 4 курсу ЦЗВФН,

Одеський національний економічний університет.

Артюх О.В.,

д.е.н., професор, професор кафедри БОАтаА,

Одеський національний економічний університет.

ПОДАТКОВА ОПТИМІЗАЦІЯ: СУТНІСТЬ, ВИДИ, НАПРЯМИ

У сучасному бізнес-середовищі, де конкуренція постійно зростає, а законодавство щодо оподаткування стає все більш складним, розуміння різних видів та напрямків податкової оптимізації є ключовим для успішного управління фінансами. Розуміння цієї теми стає критичним для бізнесу, фінансових установ, а також для фізичних осіб, оскільки ефективна податкова стратегія може вплинути на фінансове благополуччя та конкурентоспроможність.

У світлі постійних змін у законодавстві і політиці, податкова оптимізація стає особливо складною задачею. Вона вимагає від бізнесу та фахівців у галузі фінансів, органів публічного адміністрування постійного оновлення знань і стратегій. Це підтверджує актуальність дослідження видів та напрямків податкової оптимізації.

Оскільки податкова оптимізація стає дедалі більш поширеним явищем, вивчення її сутності та впливу на економіку та суспільство є надзвичайно важливим завданням. Вивчення сутності податкової оптимізації стає нагальною потребою сьогодення, адже володіння цим знанням дозволяє не лише легально мінімізувати податковий тягар, але й сприяє розвитку економіки країни в цілому.

Зокрема, податкова оптимізація полягає у використанні платником податків дозволених чи незаборонених законодавством способів зменшення суми податкових платежів [3, с. 176].

У сфері податкового права податкову оптимізацію деякі дослідники розглядають як «частину легальної діяльності платників податків» та визначають ключовий критерій під час податкової оптимізації - це дотримання законності. Зокрема, підкреслюється необхідність постійного удосконалення податкового законодавства. Реалізація суб'єктивних прав платників податків сприяє задоволенню їхніх інтересів. Гарантії у цьому випадку охоплюють умови та механізми, які забезпечують виконання цих прав. Загальні гарантії включають сукупність принципів, що забезпечують реалізацію суб'єктивних прав платників податків.

Спеціальні гарантії, або юридичні, встановлюють умови та порядок реалізації цих прав, а також заходи захисту у разі їхнього порушення [1, с. 147].

На думку окремих науковців, межі податкової оптимізації визначаються як дії платника податків, які не перевищують кордону, встановлені законодавством для зменшення податкових платежів [2]. Тобто, дії платника податків у процесі оптимізації оподаткування мають відповідати вимогам законності.

Варто зазначити, що у Податковому кодексі України [5] відсутнє поняття «податкової оптимізації». На практиці, податкова оптимізація виявляється у виборі найбільш вигідних для суб'єкта господарювання форм і способів здійснення економічної діяльності з метою мінімізації обсягу податків, які необхідно сплатити у конкретних умовах діяльності та відповідно до чинного законодавства.

Можна зазначити, що податкова оптимізація – це цілеспрямована діяльність платника податків, що ґрунтується на глибокому знанні та розумінні податкового законодавства, з метою легального й етичного мінімізування податкового тягаря.

До ключових аспектів визначення податкової оптимізації можна віднести:

- цілеспрямованість: підкреслює свідомий характер дій платника податків;
- глибоке знання та розуміння податкового законодавства: робить акцент на законності та легальності оптимізаційних методів;
- легальне й етичне мінімізування податкового тягаря: виключає використання сумнівних схем та маніпуляцій, а також ставить етичні принципи на перше місце.

Варто зазначити, що податкова оптимізація не є синонімом ухилення від сплати податків.

Ухилення – це свідоме порушення податкового законодавства з метою мінімізувати або повністю уникнути сплати податків (умисне ухилення від сплати податків є кримінальним діянням згідно зі ст. 212 Кримінального кодексу України [4]), натомість податкова оптимізація – це легальна діяльність, яка використовує знання закону для мінімізації податкового тягаря.

З огляду на особливості застосування оптимізаційних заходів існує чотири моделі поведінки платників податків: податкове планування; здійснення

економічної діяльності у правовому полі без застосування спеціальних методів, спрямованих на зменшення податкових платежів; обхід податків та ухилення від сплати податків [7, с. 69-70].

Деякі фахівці виділяють різні способи податкової оптимізації в межах поточної діяльності підприємства, серед яких: податковий моніторинг; вибір оптимальної сфери діяльності, режиму і системи оподаткування; застосування спеціальних схем для мінімізації податкового навантаження; простий алгоритм розрахунку податкових зобов'язань; одержання всіх можливих пільг; спрощення звітності та подання її в електронній формі; одержання всіх можливих пільг; максимальне відтермінування сплати податків; податковий аналіз; податковий аудит тощо [7, с. 72].

Одним з основних напрямків податкової оптимізації є використання податкових пільг та знижок. Кожна країна має свою власну систему податкових пільг та знижок для певних галузей або видів діяльності. Ефективне використання цих можливостей може значно зменшити податкові витрати.

Україна має ряд податкових пільг та знижок для різних секторів економіки та видів діяльності.

Один із прикладів – податкові пільги для аграрного сектору: сільгосп підприємства можуть скористатися пільгою на податок на прибуток, яка передбачає звільнення від оподаткування прибутку, отриманого від певних видів сільськогосподарської діяльності [5]. Також, для розвитку сільськогосподарського сектору передбачені податкові кредити та відстрочки сплати податків, що допомагає зменшити фінансове навантаження на підприємства.

Ще одним важливим напрямком є оптимізація структури бізнесу. Це може включати у себе створення спеціальних юридичних осіб, реорганізацію бізнес-процесів або використання різних юрисдикцій для мінімізації податкових ставок. Наприклад, багато компаній використовують міжнародні структуризації для зменшення обсягу податків.

Також важливим аспектом є використання фінансових інструментів та

операцій для оптимізації податкових обов'язків. Це може включати в себе структурування фінансових угод, використання податкових переваг при інвестуванні або ведення операцій з валютами з метою зменшення податкових витрат.

Одним із інструментів оптимізації податкових зобов'язань є податковий моніторинг – система постійного контролю за діяльністю платників податків, який здійснюється органами державної податкової служби України з метою забезпечення своєчасної та повної сплати податків, зборів та інших обов'язкових платежів; зниження ризиків ухилення від сплати податків; створення прозорих умов ведення бізнесу [6].

З точки зору податкової оптимізації, податковий моніторинг може бути корисним інструментом для: виявлення та виправлення помилок у податковій звітності (завдяки постійному податковому контролю з боку держави платник має можливість вчасно виправити помилки та уникнути штрафних санкцій); підтвердження правильності ведення податкового обліку; обґрунтування податкової оптимізації (завдяки прозорості ведення бізнесу платник може легше обґрунтувати використання методів податкової оптимізації).

Таким чином, податковий моніторинг спрямований на виявлення ситуацій та недоліків у дотриманні податкових правил шляхом аналізу податкових декларацій, фінансової звітності та інших податкових даних, податкові органи можуть виявити випадки, коли платники податків перевищують межу між легальною оптимізацією та ухиленням від сплати податків. Такий підхід дозволяє забезпечити справедливість та рівність у сфері оподаткування, а також забезпечити стабільність податкової системи.

Ще одним із напрямків податкової оптимізації є податковий аналіз, який полягає у глибокому дослідженні фінансових даних та податкових облікових записів з метою ідентифікації можливостей для ефективного використання законних методів оптимізації [6].

Отже, податкова оптимізація є складним та різноманітним процесом, який вимагає постійного аналізу, стратегічного планування та використання різних

інструментів. Правильно використана податкова оптимізація може значно покращити фінансове становище бізнесу та особистих фінансів, забезпечуючи більш ефективне використання ресурсів і зменшуючи податкове навантаження.

Список використаної літератури:

1. Барін О.Р. Правові основи податкової системи України: сучасний стан, основні елементи, принципи : дис. к.ю.н. 12.00.07. Одеса, 2018. 197 с.
2. Дудоров О. О. Ухилення від сплати податків: кримінально-правові аспекти : монографія. Київ : Істина, 2006. 648 с.
3. Каменський Д. В. Податкова оптимізація та податкове ухилення у США: особливості відмежування. *Держава та регіони..* 2011. Вип. 4. С. 176-180.
4. Кримінальний кодекс України: Кодекс України від 05.04. 2001. № 2341-III / Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 19.03.2024)
5. Податковий кодекс України від 2.12.2010 № 2755-VI / Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 19.03.2024)
6. Паранчук С. В., Мороз А. С., Червінська О. С., Синютка Н. Г. Податковий менеджмент : навч. посіб. Львів : Нац. ун-т «Львівська політехніка», 2017. 296 с.
7. Самусевич Я. В. Височина А. В. Податкове планування та основи податкової оптимізації : навч. посіб. Суми : Сумський державний університет, 2021. 344 с.